

безпосереднього сприймання і аналізу зовнішніх ознак, способів взаємодії із середовищем; орієнтуватися у різних видах діяльності в природі; бути обізнаними з особливостями процесів неживої та живої природи рідної місцевості.

Список використаної літератури

1. www.kspu.edu/...ashx/Основи%20природознавства%20програма16%20.docx?..

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор О. А. Біда

ПЕДАГОГІЧНА КОРЕКЦІЯ ВЕРБАЛЬНОЇ АГРЕСІЇ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

А. О. Слюсаренко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Агресія – це поведінка, яка спричинює шкоду іншим людям. Агресія проявляється у побитті інших людей, у вербальних образах, погрозах, ворожих насмішках, жартах, а також містить непрямі форми фізичної та вербальної агресії (бойкот, ворожа міміка та жестикуляція) [1, с. 156-158].

Феномен агресії завжди привертав до себе увагу суспільства. Тому й не випадково, що перші спроби проаналізувати це явище, зрозуміти його причини здійснювалися ще в донауковий період – у сфері релігії.

Вербальна агресія - агресивна поведінка з використанням власних негативних емоцій як за допомогою інтонацій та інших невербальних компонентів мови, так і за допомогою змісту висловлювань.

Дитяча агресивність формується під впливом стилю спілкування дорослого з дитиною.

Дослідження в області вивчення дитячої агресії показують, що на формування даної особливості впливають:

негативізм матері (її відчуженість, байдужість, постійна критика);

байдуже відношення, ігнорування агресивних проявів дитини по відношенню до інших дітей і дорослих (фактично заохочення агресивної поведінки);

суворість дисциплінарних дій (фізичне покарання, психологічний тиск, приниження) [2].

На формування дитячої агресії може впливати схильність до збудливості нервової системи. Але йдеться тільки про схильність. Практика показує, що на агресивність дитини більше впливають соціальне середовище і його оточення. Агресивна дитина швидше виросте в сім'ї з агресивними батьками, але не тому що це передається генетично, а тому що батьки не уміють справлятися з своєю агресивністю. Тому і не змогли навчити цього своєї дитини [3, с. 332-336].

Дослідження в області вивчення дитячої агресії показують, що на формування даної особливості впливають:

–негативізм матері (її відчуженість, байдужість, постійна критика);

–байдуже відношення, ігнорування агресивних проявів дитини по відношенню до інших дітей і дорослих (фактично заохочення агресивної поведінки);

–суворість дисциплінарних дій (фізичне покарання, психологічний тиск, приниження).

На формування дитячої агресії може впливати схильність до збудливості нервової системи. Але йдеться тільки про схильність. Практика показує, що на агресивність дитини більше впливають соціальне середовище і його оточення. Агресивна дитина

швидше виросте в сім'ї з агресивними батьками, але не тому що це передається генетично, а тому що батьки не уміють справлятися з своєю агресивністю. Тому і не змогли навчити цього своєї дитини [4].

Як допомогти дитині навчитися справлятися з природними агресивними імпульсами, не доводячи їх до виникнення серйозної проблеми?

Важливо, щоб в сім'ї були чіткі правила і однакові вимоги до дитини у всіх оточуючих його дорослих. Тоді у дитини буде менше шансів маніпулювати своєю агресивністю, він не зможе сказати, що: «Мама погана, тому що не дає дивитися телевизор, а тато добрий, тому що дозволяє».

Для навчання контролю над своєю поведінкою дуже корисні будь-які ігри з правилами. Адже грати цікаво, а гра проходить комфортно і весело саме тоді, коли все дотримують правила. Якщо правила порушуються, то гра руйнується.

Рольові ігри стосовно нашої теми – це можливість побути в «шкурі» агресора і його жертви. Обмінюючись з дитиною ролями в такій грі, дорослий може показати йому наслідки агресивної поведінки і навчити способам нового реагування в різних ситуаціях [5].

Якщо ви не справляєтеся з агресивністю вашої дитини, тобто якщо відчуваєте невпевненість в тому, як поступити, страх і безсилля перед його агресивними спалахами, самі зриваєтеся і кричите на дитину, а потім переживаєте почуття вини, і вам здається, що ви вже перепробували всі методи виховання – це, звичайно, привід для звернення до психолога. Можливо, у вас є сумніви і питання, відчуття, що щось не так, відчуття дискомфорту – у будь-якому випадку не варто накопичувати негативні емоції. Чим раніше ви помітили труднощі, які виникають у вас і вашої дитини у відносинах з іншими людьми – тим простіше виправити ситуацію, тим швидше ви зможете разом з фахівцем знайти рішення ваших проблем [6].

Рекомендації щодо подолання дитячої агресивності :

Однією з основних причин дитячої агресії є сімейне оточення, сімейні ситуації. Тому лише у співпраці з батьками можна досягти позитивних результатів щодо попередження дитячої агресивності та агресії. Тому в роботі з батьками можна використати такі поради для батьків :

1. Поважати і розуміти потребу дитини в самостійності, створити умови для нормального розвитку її активності. Дозволити дитині бути в розумних межах незалежною.

2. бути в розумних межах незалежною.

3. Допомогти дитині перебороти ситуацію надмірного незадоволення, яка в багатьох випадках призводить до афективних реакцій. Якщо приступ люті викликаний заборонаю, то її не треба зразу відмінити. Поясніть дитині, що ви розумієте, чому вона так себе веде, але не відмінюйте заборону, якщо вважаєте її розумною, справедливою, корисною [7, с. 104-106].

4. Необхідно навчитися зменшувати інтенсивність і тривалість надмірного незадоволення дітей та обмежувати його наслідки.

5. Допомогти дитині в пошуку шляхів і способів подолання почуття ворожості.

6. Щоб допомогти дитині засвоїти поведінку, характерну для сім'ї, в якій він живе, батькам потрібно встановлювати для дитини межі дозволеного, котрі мають відповідати її віковим особливостям, почуттям у конкретній ситуації та залежати від міри її активності [8, с. 112-121].

Насамкінець, основним фактором у запобіганні негативним проявам агресивності є оптимізація стосунків батьків і дітей. Чим стійкіша близькість між дитиною і батьками, тим їй легше перебороти свої ворожі відчуття.

Список використаних джерел:

1. Дроздов О. Ю Проблеми агресивної поведінки особистості: Навчальний посібник / О. Ю. Дроздов, М. А. Скок – Чернігів: ЧДПУ імені Т. Г. Шевченка, 2000. – 156-158 с.
2. Види агресії (агресивності)[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://psychologis.com.ua/vidy_agressii_agressivnosti.htm
3. Крэйхи Б. Социальная психология агрессии/ Б. Крэйхи - Пер. с англ. – СПб.: Питер, 2003. – 332 - 336с
4. Специфіка агресії[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
5. Вербальна агресія[Електронний ресурс]. – Режим доступу: 6. Особливості вербальної агресії[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
7. Берон Р. Соціальна психологія: ключові ідеї / Р. Берон, Д. Бірн, Б. Джонсон. 4-е вид. СПб., 2003. – 104-106 с.
8. Алфимова М. В. Психогенетика агрессивности / М. В. Алфимова, В. И. Трубников // Вопросы психологии. – 2000. - №6. – 112-121 с.

Науковий керівник: к.п.н., доцент Т.С. Зорочкіна

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРУ

А. А. Сугак

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

*Психологія на кожному кроці вчить нас,
що дві дії можуть мати однаковий перебіг,
але за своєю суттю вони можуть глибоко вирізнятися одна від одної.
У цих випадках і потрібні спеціальні засоби наукового аналізу,
щоб, за зовнішньою подібністю, розкривати внутрішню відмінність.*

Л. С. Виготський

Проблема аутизму та аутичних розладів для українського і світового суспільства не є новою. Протягом останніх десятиліть спеціалістів різного профілю привертають увагу розлади аутичного спектру в дітей, що пов'язано із ростом поширення такого роду порушень. Відповідні показники коливаються в літературі в різних межах: від 7 – 16 до 25 – 52 випадків на 10 000 дитячого населення. Двоє з трьох хворих дітей на аутизм залишаються сильно обмеженими у своїх діях і ставши дорослими не можуть вести самостійне життя Співвідношення хлопчиків та дівчат становить від 1,4 : до 4,8 : 1 [2, 69]. Це приблизно 70 % хворих – хлопчики.

Багато українських і зарубіжних вчених займалися вивченням даної проблеми Ф. Аппе Е. Баєнська, С. Барон-Коуен, К. Лебединська, М. Люблінг, О.Нікольська, Т. Пітерс, Д. Шульженкота продовжують вивчати аутизм і сьогодні.

Метою нашого дослідження є проаналізувати особливості розвитку дітей з розладами аутичного спектру шляхом аналізу та узагальнення літератури.

Аутизм – це порушення загального розвитку, що виражається у вербальній і невербальній комунікації та соціальній взаємодії, а також ускладненням процесів адаптаційного; розлади аутичного спектру в загальному виявляються у віці до трьох років. Інші характеристики, які часто пов'язують з аутизмом: обмежені повторювані стереотипні рухи, нетолерантність до змін навколишнього середовища або повсякденності, незвичайні реакції на сенсорні подразники.